

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Pwyllgor:	Pwyllgor Partneriaeth ac Adfywio
Dyddiad:	15.03.2023
Pwnc:	Y Gronfa Ffyniant Bro – Caergybi: Trawsnewid o safbwynt diwylliant a threftadaeth
Pwrpas yr Adroddiad:	I adrodd ar gais Gronfa Ffyniant Bro y Cyngor Sir
Cadeirydd Sgriwtini:	Cyng. Dylan Rees
Aelod(au) Portffolio:	
Pennaeth Gwasanaeth:	Christian Branch
Awdur yr Adroddiad:	Tudur Jones
Rhif Ffôn:	2146
E-bost:	tudurjones@ynysmon.llyw.cymru
Aelodau lleol:	Perthnasol i bob aelod

1 – Argymhelliad/ion

Bod y Pwyllgor Sgriwtini yn...

1. Nodi'r cynnydd o ran datblygu cais i'r Gronfa Ffyniant Bro
2. Cydnabod rôl y Cyngor wrth ddatblygu a chyflwyno'r cais
3. Cefnogi gweithredu'r Gronfa Ffyniant Bro (yn unol â'r dyddiadau cau, allbynnau cytunedig ayb.)

2 – Cyswllt efo Cynllun y Cyngor / Blaenoriaethau Corfforaethol Arall

Datblygwyd y Gronfa Ffyniant Bro yng nghyd-destun ein blaenoriaethau corfforaethol ac mae polisiâu a strategaethau lleol, rhanbarthol a chenedlaethol allweddol eraill yn sail i'r Cynllun (h.y. Fframwaith Economaidd Rhanbarthol Gogledd Cymru, Rhaglen Lywodraethu Llywodraeth Cymru a'r Papur Gwyn ar Ffyniant Bro).

Strategaethau Lleol:

- Cynllun Llesiant Ynys Môn a Gwynedd (Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd ac Ynys Môn, 2018)
- Cynllun y Cyngor 2017 -2022 (Cyngor Sir Ynys Môn, 2017)
- Cynllun Cydraddoldeb Strategol Cyngor Sir Ynys Môn 2020 –2024 (Cyngor Sir Ynys Môn, 2020)
- Cynllun Trosiannol Ynys Môn (ar ôl y pandemig) 2022-2023 (Cyngor Sir Ynys Môn, 2022)
- Cynllun Adfywio Gogledd Ynys Môn (Cyngor Sir Ynys Môn, 2019)
- Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd Gwynedd ac Ynys Môn 2011 –2026 (Cyngor Sir Ynys Môn, 2017)
- Cynllun Tuag at Sero Net Cyngor Sir Ynys Môn 2022-2025 (Cyngor Sir Ynys Môn, 2022)

3 – Egwyddorion Fel Canllaw ar gyfer Sgriwtini

Er mwyn cymhorthi Aelodau wrth graffu'r pwnc:-

3.1 Effaith mae'r eitem yn ei chael ar unigolion a chymunedau [ffocws ar y cwsmer/ dinesydd]

- 3.2** Edrych ar effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd unrhyw newid arfaethedig – yn ariannol ac o ran ansawdd **[ffocws ar werth]**
- 3.3** Edrych ar unrhyw risgiau **[ffocws ar risg]**
- 3.4** Craffu'n cymryd rôl rheoli perfformiad neu warantu ansawdd **[ffocws ar berfformiad ac ansawdd]**
- 3.5** Edrych ar gynlluniau a chynigion o safbwynt:
- hirdymor
 - atal
 - integreiddio
 - cydweithio
 - cynnwys
- [ffocws ar lesiant]**

4 - Cwestiynau Sgriwtini Allweddol

1. Mae'r adroddiad yn trafod rôl sylweddol partneriaid i gwblhau'r rhaglen yn llwyddiannus. Beth yw rôl yr Awdurdod Lleol wrth fonitro cyflawniad yn erbyn y blaenoriaethau allweddol?
2. Beth yw'r risgiau allweddol a sut y mae eu rheoli i sicrhau bod ffrydiau gwaith y Gronfa yn cael eu cyflawni?
3. Pa drefniadau fydd yn eu lle i reoli'r prosiectau unigol a'r rhaglen yn gyffredinol er mwyn gallu cyflawni llwyddiannus?
4. I ba raddau mae'r rhaglen LUF fel y mae wedi cymeradwyo yn galluogi'r Awdurdod Lleol i wireddu Cynllun y Cyngor ar gyfer 2023/28?

5 – Cefndir / Cyd-destun

1. Cyflwyniad i'r Gronfa Ffyniant Bro

Y Gronfa Ffyniant Bro yw prif gronfa gyllido Llywodraeth y DU. Cynlluniwyd y Gronfa Ffyniant Bro i fuddsoddi mewn seilwaith economaidd-gymdeithasol craidd sy'n gwella bywyd bob dydd ledled y DU. Bydd y gronfa werth £4.8 biliwn – a lansiwyd ym mis Mawrth 2021 – yn canolbwyntio ar 3 prif faes:

1. Cefnogi canol trefi ac adfywio'r stryd fawr,
2. Prosiectau trafnidiaeth leol, ac
3. Asedau diwylliannol a threftadaeth.

O ganlyniad i'r amserlenni afrealistig i ddatblygu cais digon manwl, penderfynodd y Cyngor Sir beidio â chyflwyno cais fel rhan o rownd gyntaf y Gronfa Ffyniant Bro yn gynnar yn 2021. Yn hytrach, penderfynwyd canolbwyntio ar wahodd datganiadau o ddiddordeb gan bartneriaid allanol ar gynlluniau y gellid eu cyflawni ar y cyd â'r Cyngor Sir i baratoi ar gyfer ail rownd y Gronfa Ffyniant Bro.

Mae modd cefnogi prosiectau werth hyd at £20m a darparwyd £125,000 o gyllid i gefnogi costau datblygu.

Yn ystod yr asesiad daeth yn amlwg mai dim ond y cais, a oedd yn canolbwyntio ar fynd i'r afael ag anghenion economaidd-gymdeithasol Caergybi, fyddai'n debygol o fodloni gofynion penodol Llywodraeth y DU ac o fod yn llwyddiannus. Roedd y gofynion hyn yn

cynnwys gallu gwario'r arian yn syth: cyflawni'r prosiect erbyn 2025; dangos gwerth am arian; a meddu ar gysyniad statudol (neu, gallu dangos nad oes unrhyw rwystrau i sicrhau cysyniad statudol) ac arian cyfatebol. Penderfynwyd y byddai'r cais, a oedd yn ymwneud â nodweddion 'treftadaeth; diwylliannol a threflun' Caergybi yn hytrach nag adfywio'r Ynys gyfan, yn debygol o apelio mwy i Lywodraeth y DU.

Doedd yr un o'r Datganiadau o Ddiddordeb eraill a gyflwynwyd yn bodloni'r gofynion manwl hyn ac oherwydd yr amserlenni, ni fyddai wedi bod yn bosib bwrw ymlaen â hwy a'u datblygu'n ddigonol.

Cyflwynwyd 5 Datganiad o Ddiddordeb o Gaergybi. Mae'r rhain yn cynnwys:

1. Cymunedau'n Gyntaf Môn a'r Cyngor Tref
2. Yr Eglwys yng Nghymru
3. Canolfan Ucheldre
4. Yr Amgueddfa Forol
5. Cyngor Sir Ynys Môn – Adfywio Treftadaeth

Yn dilyn y broses agored i gyflwyno Datganiadau o Ddiddordeb, ar 3^{ydd} Mawrth 2022 penderfynodd y Pwyllgor Gwaith gefnogi cynnig y Swyddogion i ganolbwyntio ar ddatblygu cais a oedd yn canolbwyntio ar ddiwylliant, treftadaeth ac adfywio Caergybi

2. Datblygu'r Cais a Gwaith Partneriaeth

Ni ellir tan werthfawrogi cymaint o waith a aeth i mewn i ddatblygu'r cais a pha mor gymhleth oedd y gwaith hwnnw. O ganlyniad, bu cydweithio dwys â phartneriaid o Gaergybi ar lefel a manylder nas gwelwyd ers tro gan y Tîm.

Wrth lunio'r cais roedd rhaid cael stori glir a threfnus a oedd yn canolbwyntio ar ymdeimlad o le, sydd yn hanfodol, a diffinio'n glir sut y mae'r holl gydrannau'n cydbwethu a sut y byddant yn dod yn rhan o'r siwrnai ehangach i sicrhau ffyniant yn yr ardal.

Cafodd ceisiadau llwyddiannus eu hasesu yn erbyn pedwar maen prawf allweddol (pob un werth 25%):

1. Nodweddion yr ardal (lefel blaenoriaeth Awdurdod Lleol y Gronfa Ffyniant Bro a bennwyd ar gyfer Ynys Môn oedd #2)
2. A yw'n cyd-fynd â blaenoriaethau lleol a blaenoriaethau'r Gronfa Ffyniant Bro
3. Gwerth am arian
4. Cyflawnadwyedd – Cyllid, gallu gwario'r arian yn syth a chyflawni'r prosiect erbyn 2025, rheolaeth ac achosion masnachol, a monitro a gwerthuso.

Roedd rhaid asesu'r meini prawf ar sail pasio /methu.

Roedd datblygu'r cais hefyd yn golygu sicrhau gwybodaeth bellach a darparu cefnogaeth helaeth a manwl i'r 5 Datganiad o Ddiddordeb (Môn CF, Cyngor Tref Caergybi, Canolfan Ucheldre, y Cyngor Sir (Treftadaeth) a'r Eglwys yng Nghymru) a chynnal trafodaethau gyda hwy i asesu aeddfedrwydd a hyfywra pob prosiect a sut y maent yn cyd-fynd ag egwyddorion a gofynion y Gronfa Ffyniant Bro. Ceir crynodeb o'r allbynnau y mae pob prosiect unigol yn debygol o'u cyflawni yn Atodiad A.

Ym mis Mehefin 2022, penderfynodd yr Aelod Portffolio gefnogi cyflwyno cais y Cyngor Sir i Gronfa Ffyniant Bro Llywodraeth y DU.

Cyflwynwyd y cais "Caergybi: Trawsnewid o safbwynt diwylliant a threftadaeth" ar 6 Gorffennaf 2022.

Mae'r cais yn amlinellu sut y bydd yn atal dirywiad yng nghanol y dref, ac ennyn balchder ymysg trigolion. Bydd yn helpu i drawsnewid y dref drwy sicrhau buddsoddiad gwerth £22.5m, yn cynnwys £17m o'r Gronfa Ffyniant Bro, a sicrhau manteision gwirioneddol gwerth dros £54m i'r gymuned leol.

Mae'r cynnig yn cynnwys pecyn o brosiectau i gynyddu cyflogaeth; gwella canol y dref a phrofiad ymwelwyr; cynyddu'r nifer y bobl sy'n ymweld â'r dref a'u cael i wario mwy yn y dref; a chynyddu mynediad at gelfyddyd, diwylliant a hamdden.

Dylid nodi bod arian cyfatebol tuag brosiect y Gronfa Ffyniant Bro wedi'i gadarnhau'n llawn a'i fod yn dod o ffynonellau cyllido'r prosiectau eu hunain. Nid yw'r Cyngor Sir – ac eithrio ar gyfer ei brosiect mewnol ei hun – wedi darparu unrhyw arian cyfatebol i noddwyr y prosiectau.

3. Canlyniadau'r cais i'r Gronfa Ffyniant Bro

Ar 18 Ionawr 2023, clywodd y Cyngor Sir bod ei gais i'r Gronfa Ffyniant Bro wedi bod yn llwyddiannus a bod y swm llawn wedi'i ddyrannu iddo, sef £17m.

O'r 529 o geisiadau a gyflwynwyd yn y DU yn ystod yr ail rownd, dim ond 111 (20%) oedd yn llwyddiannus. Mae hyn yn dangos bod Ynys Môn wedi cyflwyno cais o safon uchel iawn a'i fod wedi bodloni meini prawf a gofynion manwl Cronfa Ffyniant Bro Llywodraeth y DU a mwy.

Mae gwybodaeth bellach am y cais ar gael yma ar wefan y Cyngor a hefyd yn Atodiad B

4. Rôl y Cyngor sir o ran cyflawni'r Gronfa Ffyniant Bro

Er nad oes gan y Cyngor Sir – ac eithrio yn ystod y prosiect Treftadaeth – rôl uniongyrchol o ran cyflawni'r Gronfa Ffyniant Bro, mae ganddo rôl hanfodol i'w chwarae o ran rheoli a gweithredu'r rhaglen gyffredinol yn llwyddiannus.

Mae Rheolwr Rhaglenni profiadol wedi cael ei benodi i oruchwylio'r gwaith o reoli'r rhaglen, a gweithio'n agos gyda'r 5 partner a sicrhau eu bod yn cyflawni'r hyn sydd wedi'i gynnwys yn yr achos busnes gwreiddiol a gyflwynwyd fel rhan o'r cais, gan gadw at y costau, cwblhau'r gwaith ar amser a chyflawni'r holl allbynnau. Bydd cydweithwyr yn y Gwasanaethau Cyllid hefyd yn chwarae rhan allweddol o safbwynt monitro, cydymffurfiaeth a rheoli risg.

Bydd y rôl strategol newydd hon i'r Cyngor Sir yn golygu ffordd newydd o gyflawni'r rhaglen a ffordd newydd o weithredu ar ran pobl Ynys Môn. Mae'n adlewyrchu'r rôl y bydd y Cyngor Sir yn ei mabwysiadu wrth gyflawni a gweithredu dulliau cyllido eraill Llywodraeth y DU, megis y Gronfa Ffyniant Gyffredin.

Mae fframwaith Llywodraethu newydd wrthi'n cael ei baratoi er mwyn sicrhau bod rolau a chyfrifoldebau clir yn cael eu mabwysiadu ar y lefel briodol o fewn y Cyngor Sir, yn â ogystal sicrhau mewnbwn a chymorth allanol lle bo angen. Bydd Bwrdd Rhaglen hefyd yn cael ei sefydlu i sicrhau bod mesurau llywodraethiant cadarn ar waith a bydd Swyddogion yn helpu i graffu ar benderfyniadau cyn eu bod yn cael eu trosglwyddo i bartneriaid y prosiectau, yn enwedig mewn meysydd megis caffael er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth lawn â'r rheoliadau.

Mae'r Cyngor Sir hefyd yn y broses o lunio cytundebau cyfreithiol pwrpasol rhwng y Cyngor â'r pum sefydliad cyflawni (partneriaid y prosiect) i sicrhau bod rolau, cyfeirebau, trefniadau llywodraethiant, monitro perfformiad, ceisiadau ayb. yn cael eu hamlinellu a'u cytuno o'r cychwyn cyntaf. Byddant yn seiliedig ar Femorandwm Cyd-ddealltwriaeth gan Lywodraeth y DU.

Mae'r terfyn amser yn heriol a rhaid gwario'r £17m, erbyn mis Mawrth 2025, ac felly bydd y fframweithiau hyn o gymorth wrth gyflawni'r rhaglen. Mae trafodaethau anffurfiol wedi cael eu cynnal gyda Llywodraeth y DU i ofyn am estyniad y tu hwnt i fis Mawrth 2025.

5. Y risgiau sydd ynghlwm â'r Gronfa Ffyniant Bro

Mae rhywfaint o risgiau wedi dod i'r amlwg o safbwynt cyflawni prosiectau'r Gronfa Ffyniant Bro ar Ynys Môn, maent yn cynnwys:

1. Cynnydd nad oes modd ei ragweld mewn costau deunyddiau o ganlyniad i ansefydlogrwydd a natur anrhagweladwy'r sector adeiladu.
2. Anallu'r Cyngor i ddarparu cyllid ychwanegol os bydd costau'n cynyddu y tu hwnt i'r £17m.
3. Risg i'n henw da, fel y Corff sy'n gyfrifol am weithredu'r rhaglen ar Ynys Môn, os na chaiff yr holl brosiectau eu cyflawni. Bydd hyn yn denu llawer o ddiddordeb allanol.
4. Bod yn ddibynnol ar bartneriaid allanol sydd ddim o reidrwydd yn meddu ar brofiad o gyflawni cynlluniau o'r fath a'r risg y byddant yn tangyflawni ar y prosiectau a gymeradwywyd.
5. Amserlenni heriol yn enwedig gan fod yr wybodaeth dipyn yn araf yn ein cyrraedd ni o Lywodraeth y DU i'n galluogi i roi'r cynlluniau ar waith gyda sicrwydd a hyder a heb risg.
6. Y Cyngor methu â manteisio'n llawn ar y cyfle y mae'r Gronfa Ffyniant Bro yn ei chynnig.

6. Ffynonellau Cyllido Eraill

Er bod yr arian a sicrhawyd drwy'r Gronfa Ffyniant Bro ar gyfer Caergybi yn unig mae'n bwysig nodi bod ffynonellau cyllido eraill yn dal i fod ar gael i rannau eraill o Ynys Môn. Mae gwaith asesu a sgorio yn mynd rhagddo fel rhan o'r Gronfa Ffyniant Bro ar hyn o bryd ac mae rowndiau pellach yn yr arfaeth. Mae gan Lywodraeth Cymru gyllid Canol Trefi ar gael ac fe allwn hefyd sicrhau cyllid penodol ar gyfer Gogledd Ynys Môn drwy'r Awdurdod Datgomisiynu Niwclear (NDA).

6 – Asesiad Effaith ar Gydraddoldeb [cynnwys effeithiau ar yr iaith Gymraeg]
6.1 Yr effaith bosib ar grwpiau a warchodir o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010
Dim – caiff ceisiadau gan ac ar gyfer grwpiau a warchodir o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 eu trin yr un fath a gellir targedu cyllid tuag at y grwpiau hynny.
6.2 Yr effaith bosib ar y rheiny sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol yn eu bywydau (penderfyniadau strategol)
Cadarnhaol – mae'n bosib y gellid targedu'r cyllid tuag at y rheiny sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol.
6.3 Yr effaith bosib ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r iaith Gymraeg ac ar drin yr iaith Gymraeg ddim llai ffafriol na'r Saesneg.
Cadarnhaol – trwy greu cyfleoedd gwaith yn yr ardal y gobaith yw y bydd mwy o siaradwyr Cymraeg yn elwa o'r cyfleoedd hynny ac y byddant yn aros yn yr ardal leol.

7 – Goblygiadau Ariannol
Niwtral - nid oes unrhyw oblygiadau ariannol ar y Cyngor Sir gan fod y costau i ddatblygu'r cais a goblygiadau staffio wedi cael eu talu a byddant yn cael eu cyfarch drwy ffynonellau allanol.

8 – Atodiadau
A – Manylion am Brosiectau'r Partneriaid Cyflawni
B – Crynodeb o'r Cais i'r Gronfa Ffyniant Bro ar gyfer Caergybi

9 - Papurau Cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach os gwelwch yn dda):

Atodiad A

Trosolwg o Brosiectau'r Gronfa Ffyniant Bro a'u Hallbynnau

1. Estyniad sylweddol i Ganolfan Gelfyddydau Ucheldre - i ddarparu cyfleusterau gwell a mwy o gapasiti er mwyn galluogi'r sefydliad diwylliannol allweddol hwn i dyfu a chyrraedd mwy o bobl.
2. Adnewyddu Eglwys Cybi Sant, adeilad rhestredig Gradd 1 ac un o brif asedau treftadaeth Caergybi, ynghyd ag Eglwys y Bedd, er mwyn sefydlu hwb cymunedol i helpu pobl leol a dod a mwy o fwrlwm i ganol y dref.
3. Estyniad sylweddol i Gyngor Tref Caergybi a Hwylfan Canolfan Empire, prif atyniadau dan do'r dref, i ymorol am y galw cynyddol a gwella edrychiad Traeth Newry i ddarparu cyfleusterau gwell i bobl leol ac ymwelwyr fel ei gilydd.
4. Bydd Môn CF yn rhoi rhaglen ar waith i adfer adeiladau gwag, gan dargedu rhai o'n hadeiladu mwyaf ac amlycaf i greu mannau cymunedol cynaliadwy a bywiog, a sicrhau bod yr adeiladu hyn yn cael eu hachub ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.
5. Bydd Cyngor Sir Ynys Môn yn ymestyn ei raglen Trawsnewid Treflun hynod lwyddiannus i adnewyddu adeiladau treftadaeth er mwyn helpu i ddadwneud y dirywiad yng nghanol y dref. Byddant hefyd yn trawsnewid yr ardal gyhoeddus o amgylch Eglwys Cybi Sant er mwyn denu bob i ganol y dref, diweddau'r cyfleusterau i ymwelwyr a gosod gwylfan, a fydd yn cynnig golygfeydd trawiadol o'r Morglawdd, y Porthladd a'r Dref hanesyddol.

Bydd y cais hefyd yn cefnogi gwelliannau pellach i Ganolfan Ymwelwyr Parc y Morglawdd, yn cynnwys gwella'r llwybrau a'r ardal gyhoeddus a'r llwybrau a chysylltiadau rhwng y Parc Gwledig a chanol y dref, fel bod mwy o bobl yn cael cyfle i ddysgu am dreftadaeth Caergybi, Ynys Cybi ac Ynys Môn.

Partner Cyflawni'r Prosiect	Allbynnau er mwyn Cyflawni yn erbyn yr Achos Busnes
Cyngor Tref	• Creu neu wella'r gofod cymunedol (Hwylfan) • Ffrynt/Ciogau Traeth Newry
Môn CF	• Darparu gofod hamdden (Stiwdio Ddawns) • Creu neu wella'r ardal yng Nghanol y Dref Town • Unedau preswyl newydd a gwell • Llety gwyliau newydd • Gwella adeiladau adfeiliedig • Unedau masnachol ychwanegol gyda chysylltiad band eang 30Mbps o leiaf • Adnewyddu/adfer adeiladau treftadaeth
Eglwys Cybi Sant	• Creu neu wella'r gofod diwylliannol • Adnewyddu/adfer adeiladau treftadaeth
Ucheldre	• Creu neu wella'r gofod diwylliannol/celfyddydol (Canolfan Ucheldre)
CSYM	• Creu neu wella'r ardal yng Nghanol y Dref (Prosiect Trawsnewid Treflun) • Gwella adeiladau adfeiliedig (Prosiect Trawsnewid Treflun) • Creu neu wella'r ardal gyhoeddus • Creu, gwella neu adleoli'r mwyynderau/cyfleusterau cyhoeddus • Unedau masnachol ychwanegol gyda chysylltiad band eang 30Mbps o leiaf (Prosiect Trawsnewid Treflun) • Adnewyddu/adfer adeiladau treftadaeth (Prosiect Trawsnewid Treflun)

Caergybi: Trawsnewid o safbwynt diwylliant a threftadaeth

Cais Cronfa Codi'r Gwastad

Awst 2022

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

www.ynysmon.llyw.cymru
www.anglesey.gov.wales

UK Government Wales
Llywodraeth y DU Cymru

Cynnwys

Crynodeb o'r Buddsoddiad	3
Caergybi: Trawsnewid o safbwynt diwylliant a threftadaeth	5
Canol tref sy'n gwneud cam â'i gymuned	7
Adeiladu ar gyfle.....	9
Canol tref y mae ei ffyniant yn amlwg.....	10
Canlyniadau – cyflawni newid	14
Ein tîm cyflawni profiadol.....	15

Crynodeb o'r Buddsoddiad

Risg isel sydd ynghlwm â chais Caergybi. Gan arwain at wahaniaeth gweladwy cyflym, bydd yn sicrhau £22.5m o fuddsoddiad cyhoeddus a phreifat ac yn cyflenwi dros £54 o fuddion i'r gymuned leol.

Ffryntiad y Traeth

Caiff cysgodfannau'r traeth, sydd mewn cyflwr gwael, eu hadnewyddu i'w defnyddio i ddarparu gwybodaeth i dwristiaid / man cyrraedd a gadael ar gyfer atyniadau lleol, ynghyd ag ar gyfer busnesau bwyd a diod.

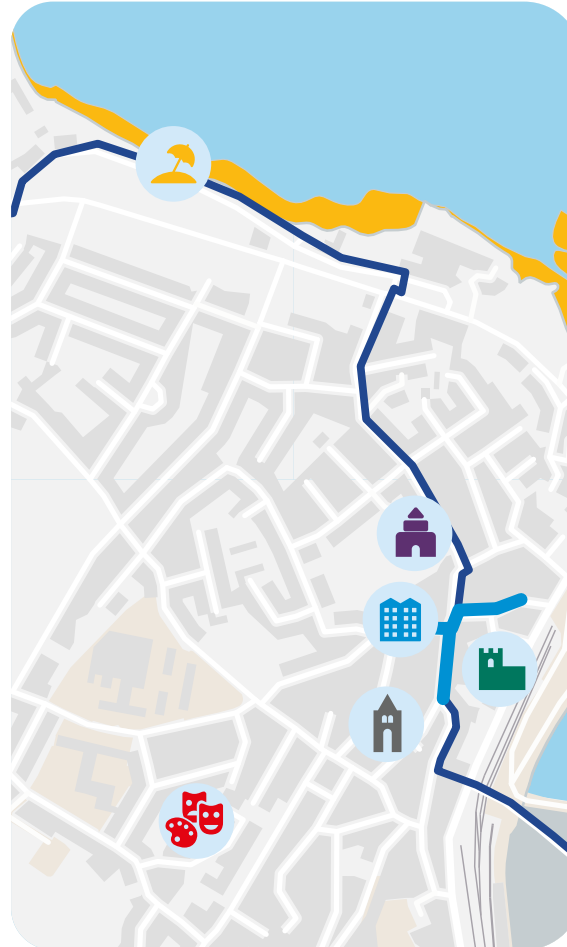
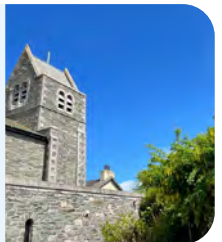
Prosiect Trawsnewid Treflun

Parhad prosiect tra llwyddiannus ar gyfer adnewyddu eiddo sydd wedi'i esgeuluso yng nghanol y dref. Buddsoddi mewn gwella golwg adeiladau i wella ymdeimlad o barch mewn lle, lleihau'r niferoedd o eiddo gwag, cynyddu'r niferoedd sydd wedi'u meddiannu, ynghyd â niferoedd yr ymwelwyr, a gwrthdroi diriwiad canol y dref.

Ehangu'r Ucheldre

Canolfan Ucheldre yw prif ased y dref o safbwynt celfyddydol a diwylliannol. Mae'n brwydro ar hyn o bryd â diffyg lle a chapasiti. Bydd ehangu'r ganolfan yn darparu lle ar gyfer y rhaglen ddigwyddiadau helaeth, sy'n amrywio o weithgareddau ar gyfer rhieni a phlant, i gynrychiadau theatr a sgrinio operâu.

Rhaglen Eiddo Gwag

Mae'r Rhaglen yn ymwneud â phrynu ac adnewyddu eiddo sydd mewn cyflwr gwael/ yn wag yng nghanol y dref, ac mae'n adeiladu ar lwyddiant y Fenter Siopau Gwag. Y bwriad yw prynu pum adeilad allweddol a'u hadnewyddu i'w defnyddio er budd y gymuned.

Ehangu'r Ganolfan Chwarae

Canolfan Chwarae'r Empire yw un o'r ychydig atyniadau dan do a geir yng Nghaernarfon. Mae'n denu mwy o ymwelwyr ar hyn o bryd na'r capasiti sydd ar gael yno ar eu cyfer. Bydd cyflwyno'r prosiect ehangu yn diwallu'r angen am atyniad dan do/tywydd gwael ar gyfer pobl leol a thwristiaid (gan dargedu plant a theuluoedd).

Eglwys Sant Cybi

Mae'r eglwys yn adeilad rhestredig Gradd I, a dyma brif ased Caernarfon o safbwynt treftadaeth. Defnyddir y cyllid i wneud yr eglwys yn lle mwy hyblyg a chanddo ogwydd cymunedol, a bydd yn creu 'deli' / caffï a redir fel menter gymdeithasol.

Mannau Cyhoeddus a Gwella Profiad i Ymwelwyr

Canolfan ymwelwyr newydd ar gyfer Parc Gwledig y Morglawdd, ynghyd â gwella arwyddion a llwybrau i ganol y dref. Mae'r rhain yn mynd ar hyd glan y môr, ac yn cynnwys gwella manau cyhoeddus yng nghyffiniau Eglwys Sant Cybi a'r Gaer Rufeiniol.

Amcanion ein Cais

Yr amcan cyffredinol yw gwrthdroi dirywiad Canol y Dref, a chynyddu ymdeimlad preswylwyr o falchder yn y lle.

Lleihau nifer yr adeiladau gwag neu sydd mewn cyflwr gwael

Cynyddu nifer yr ymwelwyr a gwariant

Cynyddu cyflogaeth a lleihau diweithdra

Darparu arwynebedd llawr modern i ddiwallu anghenion busnesau

Cynyddu a gwella mynediad i'r celfyddydau, diwylliant a hamdden

Sicrhau mwy o amrywiaeth o ran yr hyn sydd gan ganol y dref i'w gynnig a gwella profiad ein ymwelwyr

Caergybi: Trawsnewid o safbwynt diwylliant a threftadaeth

Caergybi: gwneud gwahaniaeth gweladwy

Mae hanes, diwylliant a lleoliad naturiol arbennig Caergybi yn gryfderau a fydd yn gwasanaethu ei chymuned leol yn dda.

Maent yn golygu bod y dref mewn sefyllfa ddelfrydol i fanteisio ar fod yn un o borthladdoedd prysuraf y DU, gyda chysylltiadau i Ddilyn, tren i Llundain, ac yn borth i gyrchfan dwristiaid fyd-enwog.

Ond i wneud hynny, rhaid i ganol y dref fod yn addas i ymwelwyr, a bydd buddsoddi arian cyhoeddus ynddo yn awr yn gwneud gwahaniaeth gweladwy yn syth, gan ddenu buddsoddiad preifat a gwariant gan ymwelwyr, er budd cymunedau lleol.

Mae'r cais hwn yn dod â phartneriaid cryf o'r ardal leol, ynghyd â phecyn cydlynol a chynhwysfawr o ymyraethau dethol, at ei gilydd.

Fe wnaiff y cyfuniad hwn roi'r dref ar drywydd newydd, a mwy cynaliadwy.

Fel un o'r lleoedd a chanddo'r lefelau uchaf o amddifadedd yng Nghymru, a'r un sydd wedi'i raddio uchaf o blith ardaloedd blaenoriaeth Lefel 2 yn Ail Rownd o Cronfa Codi'r Gwastad, mae'r cyfle i wneud gwahaniaeth yma'n aruthrol, ac yn fater o frys.

Canol tref sy'n gwneud cam â'i gymuned

Mae Ynys Môn yn wynebu sawl her economaidd, mae lefelau cynhyrchiant ac incwm yn isel, a diweithdra'n uchel - fe'i rhoddwyd ar frig y rhestr flaenoriaeth o bob ardal Lefel 2 yng Nghymru.

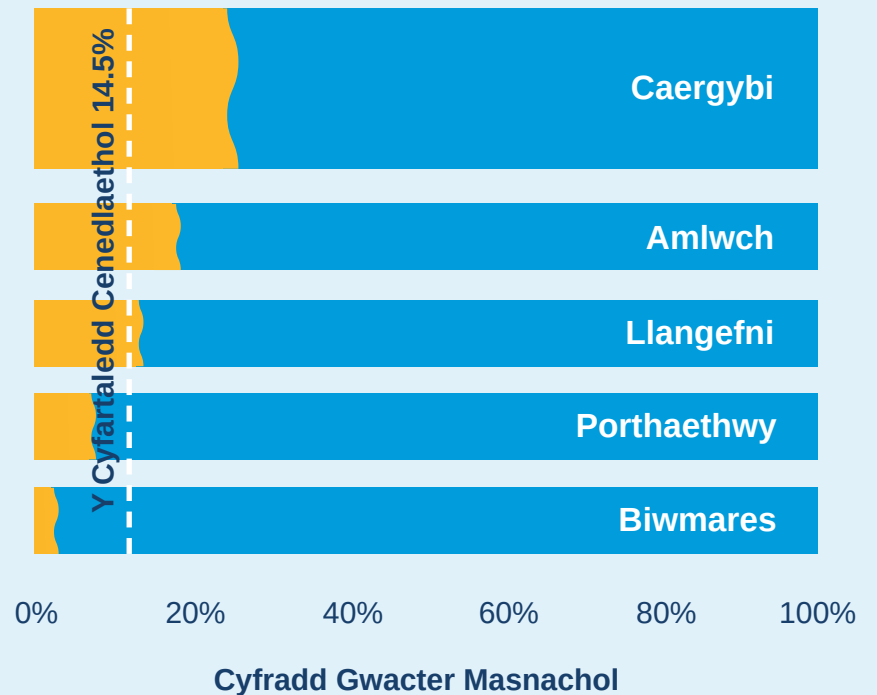
Caergybi, sef tref fwyaf yr ynys, yw'r un y mae arni angen y buddsoddiad mwyaf, a chanddi rai o'r cymdogaethau â'r lefelau amddifadedd gwaethaf yng Nghymru.

Mae hyn yn fwy a mwy amlwg yng nghanol y dref, lle mae'r cyfraddau gwacter mor uchel â 26%, sydd dros ddwywaith y cyfartaledd a geir ym mhedair ardal ganol tref arall yr ynys. Mae eiddo gwag yn difetha Caergybi, ac yn atal ymwelwyr, tra bo rhenti isel yn gwneud eu hadnewyddu a'u hailddatblygu'n anhyfyw.

Mae angen buddsoddiad cyhoeddus ar frys i fynd i'r afael â methiant y farchnad, i ddod a gweithgarwch yn ôl i Gaergybi, ac i sbarduno buddsoddiad gan y sector preifat.

Mae canol tref fwyaf
Ynys Môn yn dioddef

Adeiladu ar gyfle

Ceir cyfle enfawr i greu newid yng Nghaergybi – a chanddi gryfderau sylfaenol arbennig iawn, sy'n aros am gyfleoedd i'w datgloi. Mae ei hanes a'i diwylliant yn ei gwneud yn gyrchfan ddelfrydol i ymwelwyr, ond rhaid buddsoddi ynddi.

Ac mae'r ymwelwyr hynny yma'n barod – mae gan Gaergybi gysylltiadau da o gymharu â'r mwyafrif o gymunedau arfordirol ymylol. Mae trên uniongyrchol i Lundain, ynghyd â fferi uniongyrchol i Ddelyn, yn ogystal â phorthladd ar gyfer llongau mordeithio, yn golygu bod dwy filiwn o ymwelwyr yn pasio trwy'r dref bob blwyddyn.

Mae'n borth twristiaeth ar gyfer Eryri a Gogledd Cymru, tra bo Ynys Môn eisoes yn gyrchfan boblogaidd ynddi'i hun, y mae pobl wrth eu boddau'n ymweld â hi. Dylai Caergybi, fel ei thref fwyaf, fod yn fan aros naturiol i ymwelwyr, a bydd ein cynlluniau'n rhoi rheswm i ymwelwyr wneud hynny.

Ceir ymdeimlad aruthrol o falchder dinesig yng Nghaergybi, ond mae gweld holl wead canol y dref yn edwino o'u blaenau yn lladd ysbryd y gymuned. Bydd buddsoddiad yn newid hyn, fel bod yr ymdeimlad o falchder yn cael ei wireddu a'i adlewyrchu yng ngolwg y lle.

Canol tref y mae ei ffyniant yn amlwg

Caiff preswylwyr a thwristiaid, fel ei gilydd, fudd o'r cynllun buddsoddi cydgysylltiedig gan y Gronfa Codi'r Gwastad.

Bydd lleihau cyfraddau gwacter a denu mathau newydd o ddefnydd yn darparu swyddi i breswylwyr lleol, ynghyd ag opsiynau gwell o ran bwyta, yfed, siopa a hamdden.

Bydd yn rhoi hwb i dwristiaeth hefyd, ac yn manteisio ar dwf yn nifer y llongau mordeithio sy'n ymweld â'r porthladd.

Mae harddwch naturiol Ynys Môn a Gogledd Cymru'n gofyn am ganol trefi deniadol i gwblhau'r profiad bob tywydd sydd ar gael i ymwelwyr. Fe wnawn ni hynny yng Nghaergybi trwy gyfuno gwelliannau o ran yr hyn a gynigir o safbwynt diwylliant a threftadaeth, ynghyd â mynediad gwell i lan y môr, a phecyn o newidiadau i gyflwyno gweithgareddau i ganol y dref, a'i gweddnewid i greu canol tref sy'n dibynnu llai ar fanwerthu.

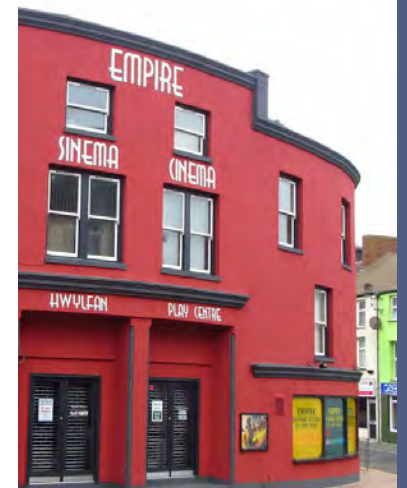
Bydd y cyfleoedd newydd o ran gwariant a chyflogaeth yn fodd i adfywio economi leol a chanol tref ddiffygiol, yn ogystal ag ailddefnyddio asedau a lleihau trosedd. Bydd y gwelliannau o safbwynt cymunedol yn creu newid a fydd yn weladwy i bobl leol.

Dod â diwylliant a threftadaeth i'r amlwg

- **Eglwys Sant Cybi**
Bydd y seren ymhlith holl asedau treftadaeth Caergybi, sydd wedi'i rhestru'n Radd 1, yn ehangu i greu hyb cymunedol, a fydd yn helpu pobl leol ac yn creu mwy o weithgarwch yng nghanol y dref.
- **Canolfan Gelfyddydol Ucheldre**
Bydd cyfleusterau gwell, ynghyd ag ehangu ei gapasiti, yn galluogi'r sefydliad diwylliannol allweddol hwn i dyfu ei raglen a chyrraedd rhagor o bobl.
- **Y Gaer Rufeinig a Sgwâr Swift**
Caiff mannau cyhoeddus yng nghyffiniau Eglwys Sant Cybi ei drawsnewid gyda chyfleusterau i ymwelwyr wedi'u huwchraddio, a fydd yn cynnwys platfform y gellir gweld yr olygfa ohono.
- **Canolfan Chwarae'r Empire**
Gan gwblhau'r cyfuniad o ddarpariaeth i bawb o bob oed, caiff un o brif atyniadau dan do'r dref ei ehangu i gwrdd â'r galw sy'n uchel eisoes.

Gwneud y gorau o asedau naturiol

- **Ffryntiadau Traeth Newry**
Cyfleusterau gwell i bobl leol ac ymwelwyr fel ei gilydd, er mwyn iddynt gael mynd at lan môr y dref a'i mwynhau. Mae ffryntiadau'r traeth yn rhan o Lwybr Treftadaeth y Morglawdd i dywys teithwyr llongau mordeithio i mewn i ganol y dref.
- **Canolfan Ymwelwyr Treftadaeth y Morglawdd**
Bydd llwybrau gwell o'r parc gwledig ar gyrion Caergybi yn caniatáu i ragor o bobl gael dysgu am dreftadaeth Caergybi ac Ynys Môn. Bydd gwelliannau o safbwynt mannau cyhoeddus yn cyfeirio twristiaid i mewn i ganol y dref a thuag at asedau treftadaeth lleol.

Hwb o'r newydd i Ganol y Dref

- **Trawsnewid y Treflun**

Bydd hyn yn caniatáu i ni ehangu ein rhaglen dra llwyddiannus o adnewyddu eiddo treftadaeth adfeiliedig yng nghanol y dref - a fydd yn gwrthdroi dirywiad canol y dref.

- **Y Rhaglen Eiddo Gwag**

Bydd Môn CF yn prynu rhai o'r eiddo gwag mwyaf ac amlycaf ac yn creu modd newydd a ffyniannus o'u defnyddio gan y gymuned. Bydd hyn yn gwneud gwahaniaeth gweladwy yng nghanol y dref, ac yn denu mwy o bobl i mewn iddo.

Taclo doluriau llygaid

Canlyniad ymyrraeth flaenorol Môn CF

Canlyniadau

Caiff y cyfuniad o'r holl ymyraethau hyn eu dylunio gyda'i gilydd i wneud y dref yn lle gwell i ymweld â hi ac i dreulio amser ynddi hi, gan adfer yr ymdeimlad o falchder yn y lle.

Bydd y cais yn cyflwyno cyfanswm o £22.5m o ran buddsoddiad, gan gynnwys £17m o'r Gronfa Codi'r Gwastad, a fydd yn cyflenwi £54m o fuddion (GPN).

Bydd torri'r cylch o ddirywiad o safbwynt manwerthu, trwy gynnig darpariaeth amgen o ran atyniadau treftadaeth a chymunedol, yn dod ag ymwelwyr i'r dref, ynghyd â gwariant a fydd yn creu rhagor o fomentwm.

Bydd hefyd yn cyfrannu at dargedau Sero Net trwy adnewyddu adeiladau presennol, gan arwain at ostyngiad mawr yn y carbon sy'n rhan annatod ohonynt, o gymharu ag adeiladau newydd.

Cynnig gwell o safbwynt diwylliant, y celfyddydau a hamdden

- sy'n caniatáu i ragor o bobl feithrin diddordeb yn eu treftadaeth

Cynnig ehangach o gelfyddydau a diwylliant (tua 575 metr sgwâr) yng Nghanolfan Ucheldre, yn denu 17,500 o ymweliadau ychwanegol y flwyddyn

Stiwdio ddawns newydd (114 metr sgwâr) ar gyfer 60 o ddawnsywyr ychwanegol pob wythnos

Canolfan chwarae fwy (tua 190 metr sgwâr) sy'n lleihau'r rhestr aros ac yn caniatáu 16,000 mwy o ymweliadau pob blwyddyn

Cynnig gwell yn Eglwys Sant Cybi, ynghyd â chyflwyno nodweddion treftadaeth yn fwy effeithiol, sy'n caniatáu yr eglwys i wireddu ei photensial fel atyniad allweddol i ymwelwyr

Canol tref fywiog a chynaliadwy

Cael ailddefnyddio 25 o adeiladau gwag / adfeiliedig

8 Gwella blaenau siopau o fewn yr ardal gadwraeth

20 o gartrefi newydd neu wedi'i ailwampio a 7 llety gwyliau

Dros 65 o swyddi newydd (cyfartal ac amser llawn), 6 phrentisiaeth newydd a thros 85 o gyfleoedd gwirfoddoli

Codi Gwerth Tir (£1.2m yn uniongyrchol, a £4.7m yn anuniongyrchol)

Effeithiau

Gwariant uchel yng nghanol y dref

Llai o ddiweithdra

Mwy o bobl yn meithrin diddordeb yn y celfyddydau / hamdden / treftadaeth

Cynyddu llesiant

Llai o drosedd

Hybu'r ymdeimlad o falchder yn y lle

Taclo tlodi bwyd ac amddifadedd cymdeithasol

Hyrwyddo cydlyniant cymunedol

Annog teithio llesol

Ein tîm cyflawni profiadol

Cyngor Sir Ynys Môn

Mae'r prosiect hwn yn adeiladu ar waith blaenorol a gyflawnwyd gan y Cyngor, gan gynnwys Cronfa Treftadaeth y Loteri a chyllid Llywodraeth Cymru. Mae'r Cyngor yn gyfrifol am sawl un o'r asedau a gynhwysir o fewn y prosiect, gan gynnwys y prosiectau Trawsnewid Treflun, ynghyd â Mannau Cyhoeddus a'r Profiad i Ymwelwyr.

Cyngor Tref Caergybi

Bu'r Cyngor Tref a'r Maer yn rhan annatod o bennu'r prosiectau hyn, a datblygwyd estyniad y Ganolfan Chwarae a'r cynigion ar gyfer Ffryntiadau'r Traeth ganddynt.

Môn CF

Elusen sy'n eiddo i'r gymuned, sy'n cefnogi ardaloedd o amddifadedd, sy'n uwchsgilio'r boblogaeth leol, ac yn helpu pobl i gael swyddi.

Mae gan Môn CF hanes ardderchog eisoes o safbwynt y gwaith a wnaed ganddynt i sicrhau y caiff eiddo gwag yng nghanol y dref eu hailddefnyddio.

Mae gan Môn CF gynlluniau ar gyfer eiddo yng nghanol y dref, sy'n barod i'w rhoi ar waith unwaith y bydd cyllid ar gael.

Esgobaeth Bangor

Mae Esgobaeth Bangor yn elusen gofrestredig. Ymhlith yr asedau cyfalaf a reolir ganddi y mae dros 170 o adeiladau eglwysi, gan gynnwys yr holl waith adnewyddu a datblygu. Mae Eglwys Sant Cybi yn rhan o brosiect Llefa'r Cerrig ('Stones Shout Out') sy'n ymdrechu i ddiogelu, adnewyddu a gwella pump o eglwysi hardd a mwyaf hanesyddol yr Esgobaeth.

Canolfan Ucheldre

Canolfan gelfyddydau gymunedol yw Ucheldre, a chanddi statws elusen gofrestredig. Dyma'r unig leoliad ar gyfer y celfyddydau perfformio ar Ynys Môn, ac mae'n chwarae rôl werthfawr o safbwynt rhoi cyfle i'r gymuned leol gael manteisio ar bob math o weithgareddau artistig.

Ynys Môn

THE ISLE OF

Anglesey

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

UK Government Wales
Llywodraeth y DU Cymru

